

EDITORIAL

Ni un instant de tranquil·litat

Ni en confinament ni en desescalada, no hi ha manera de que els valencians tingam un instant de tranquil·litat.

El passat 13 de maig **Joan Baldoví**, diputat per **Compromís**, reclamava en el **Congrés** un repartiment més equitatiu dels 16.000 milions per a ajudar a les autonomies en la lluita contra el coronavirus, ya que als valencians a penes nos quedaven les miquetes; recordava, de pas, l'infrafinançació cronica que patim. La resposta de la ministra de Facenda, **María Jesús Montero** fon categorica: “no inventemos problemas que no existen”.

¿En quina cova ha estat vivint esta dona els ultims 40 anys per a replicar d'esta manera? ¿Cóm afirma que l'infrafinançació valenciana es un problema inventat? O a lo millor es lo contrari; pot ser la ministra haja estat molt atenta a la politica de les ultimes decades i s'haja donat conte que als valencians se nos pot ofendre debades, perque ¿quines conseqüències tenen estos desprecis?

El mateix **Enric Morera**, president de les **Corts**, ha ressaltat (cope.es, 13-5-20) que **Montero** haja respost “igual que si fuera Montoro”, l'anterior ministre de Facenda. Des de **Moncloa** s'han apresurat a dir que s'han malinterpretat les paraules de la ministra, que ya havia admes abans l'infrafinançació; pero lo mateix admete **Montoro** i en cap moment feu intencio de resoldre el tema. Conclusio: igual te qui governe, **PP**, **PSOE** o coalicions varies, el tracte que rebem els valencians es sempre el mateix.

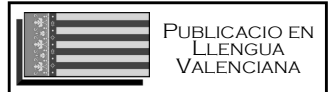
Bo, en esta ocasio el fet sí que ha tingut conseqüències. Finalment el diputat per **Compromís** votà “no” a la prorroga de l'estat d'alarma, que era lo que se debatia. Un canvi d'actitut respecte dels atres “sí” que ha regalat ad este govern. El primer “sí” fon el de l'investidura, condicionat a que en un any havien de parlar de l'injusta infrafinançació que patim, i que esta anava a resoldre's. Esperar un any, ¿per a qué sr. **Baldoví**? Qué pensava llavors, ¿trencar palletes?, ¿agarrar una rabietta de chiquet i tornar-se'n en el cap cacho cap a **Sueca**? No sabem si aço seguira vigent quan passe l'any, pero, per lo manco, ara s'ha plantat.

Nosatres som una associació cultural i aço de parlar de politica alguns consideraran que ho hem de deixar a banda, pero quan nos marginen i maltracten com a poble, hem d'alçar la veu. El despreci cap a nosatres be de llunt, i els afronts son quotidians, valga culturalment nomes l'eixemple de la macrofinançació de la que doten anualment al **Teatre Real de Madrid** o el **Liceu de Barcelona** i l'almoïna que rep el **Palau de les Arts de Valencia**. I en aço ya no entrem en mes detalls.

Ademes de lo exposat nos preocupa mes eixe verniç de “valencianisme” en el que es presenta **Compromís**, quan, en realitat, en els seus gens subjau el pancatalanisme de sempre. **Monica Oltra**, la “vice” del govern de la **Generalitat**, per eixemple, no pot ser mes explicita en el video que circula per **Youtube**: “**Desmontant a Monica Oltra**”, del que es feu reso, entre uns atres mijos, el diari **ABC** (17-8-15). L'atre gran paladi es **Vicent Marzà**, conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Deport, abanderat del sectarisme cultural, al que aplauidix el president **Puig** quan des del govern valencià regala a mans plenes –a pesar de la situació de crisis i de tindre les arques escorregudes– mils d'euros a mijos de comunicació catalans i entitats procatalanistes, d'aci i d'alla, tant abans (*Las Provincias*, 1-1-19/ **ABC**, 28-11-19), com enmig de la pandèmia: prop d'un millo d'euros dins del pla “reaCtivem” (15-4-20, arreplegat per *okdiario* el 18-5-20), o publica ordens d'ajudes i de subvencions a les que resulta mes dificil accedir que pujar al **Everest** sense protecció per al fret, per no parlar del sempitern condicionant de subvencionar nomes aquella “cultura” que s'expressa en català (o la *jerga* eixa a la que ells diuen “valencià”).

I en estes estavem quan el **Tribunal Suprem** anula diversos articles del decret d'us del valencià (*El País*, 14-6-20). La sentència obliga a que les comunicacions entre comunitats autonomes incloguen una versio en castella, contradien l'intencio de comunicar-se exclusivament en valencià en les comunitats que ells diuen formen part “del mateix ambit llingüístic”, o siga, en **Catalunya** i **Balears**.

La reaccio de la secta panca no se feu esperar: la **AVLL**, el **IEC**, consellers varis..., tots en massa criticaren la sentència com un atac a “l'unitat de la llengua”. El president català, **Quim Torra**, en la seua llinea, pensa passar-se pel forro la sentència i diu que no l'acatarà, i convida a que l'imiten **Valencia** i **Balears**. Com sempre, la llei nomes es bona quan me permet obligar als demes a escriure o parlar com yo mane, pero es roïna quan m'impon llimitacions a mi. El sr. **Marzà** afirma que recurrirà la sentència, una sentència que se basa en el **Estatut d'Autonomia** valencià. La pregunta es, si tant els molesta que l'estatut reconega l'idioma valencià, ¿per qué no fan per canviar-lo d'una vegada i deixen d'usar eufemismes? ¿Per qué, si lo que ensenyen en les escoles es català, els llibres de text no se diuen de català? A no, que en eixe cas igual este poble anestesiat voria clarament les seues intencions i a lo millor inclus reaccionava i recuperava l'orgull de poble, i ahi si que se'ls acabava el negoci.

LA CITA

El govern despotic es un orde de coses a on el superior es vil i l'inferior està envilit.

Nicolas Chamfort

SUMARI

- 1
- EDITORIAL: **NI UN INSTANT DE TRANQUIL·LITAT**
- 2
- PROMOCIO: “**EL CONTEXT DE LES NORMES DEL 14**” DE **J. MASIA**
- FENT MEMORIA: **LA REAL SENYERA DE LO RAT PENAT (I)**
- 3
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: “**REGLES D'ESQUIVAR VOCABLES**” **NACIONALISME I LEXICOGRAFIA**
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- JOCS TRADICIONALS (LIX): **JUGAR A L'U**
- 4
- PASSATEMPS
- RONDALLA: **EL TURBANT DE NASRUDI**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redacció final de cada articulo te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

AVIS

¿Voste tambe s'ha perdut i ya no sabia en quina fase de desescalada estava? ¿la dos, la tres, la quatre i mija, la set i un quart?

No es preocupe mes, lo unic cert es que en estos moments ya pot anar a fer fotocopies d'est eixemplar per a repartir entre amics i coneguts.

Nosatres somriem al pensar-ho; llastima que la careta no deixi que se nos veja la cara.

“El context de les normes de 1914” de J. Masia

El **Rogle Constanti Lombart** incorpora un nou document a la secció “Documents” de la seua pagina web. Es tracta de “**El context de les normes del 14**”, del qual es autor **Jesuàlt Masia i Alamar**.

L'autor nos presenta en ell el proces de gestació d'unes normes ortogràfiques valencianes abordat en 1914 en l'intenció de codificar adequadament la llengua valenciana i acabar en l'anarquia ortogràfica del moment. El treball de redacció recaigueren en el pare **Lluís Fullana i Mira**, el que més sabia al respecte i sobre l'idioma valencià.

Masia transcriu tres documents de gran interès, que foren les aportacions de tres notables coneixedors de la llengua valenciana: **Nebot i Pérez, Genovés i Olmos** i el propi Fullana. Ells foren els encarregats, a instàncies de **Lo Rat Penat**, d'elaborar uns informes sobre la viabilitat d'adoptar la normativa ortogràfica catalana per al valencià. En la societat ratpenatista havia sorgit en alguns dirigents l'idea d'adoptar eixa normativa ortogràfica, redactada per **Pompeu Fabra** i que havia segut aprovada pel **Institut d'Estudis Catalans** en 1913. Els tres es mostraren totalment reacs a acceptar aquella proposta per inadequada i, a la fi, sorgí l'encarrec de l'elaboració d'una normativa pròpia i idònea per a la llengua valenciana.

Les aportacions i anàlisis que estos tres personatges realitzaren foren la base per a proposar a Fullana que treballara en una proposta de normativa; i aixina sorgí el document que, després de sis assemblees a les que s'havia convocat, des de Lo Rat Penat, a escriptors i interessats per l'idioma, foren aprovades.

En l'últim capítol d'este breu treball, titulat “**Un projecte frustrat: les normes del 14**”, l'autor senyala algunes causes que feren que no se consolidara esta proposta, a pesar de contar en un ample recolzament dels usuaris de l'idioma i rebre el complement d'una gramàtica que, elaborada per Fullana per encarrec del **Centre de Cultura Valenciana** (actual RACV), de recent constitució, es publicava en 1915, i que requerí immediatament d'una segona edició.

Vos convidem a llegir esta aportació que inclou uns anexos documentals de gran interès. No podem deixar d'advertir que el seu contingut bàsic havia segut publicat, fraccionat en set articles, en la pagina web de **Acció Nacionalista Valenciana**, tal i com se fa constar en el document.

La Real Senyera de Lo Rat Penat (I)

En l'any 1923, coincidint en la festivitat de la **Coronació de la Mare de Deu dels Desamparats**, patrona de la Ciutat de València i la seua Regió, les **Joventuts Ratpenatistes** regalaren a la Societat d'Amadors de les Glòries Valencianes una Real Senyera, facsímil de la que es conserva actualment en el Museu Històric de la Ciutat de València, la qual data de 1596.

Esta nova Senyera fon beneïda el 6 de maig de 1923 en el Camaril de la Mare de Deu dels Desamparats. L'acte contà en la presència de l'alcalde del Cap i Casal, el lliberal **Juan Artal**, i el president de la Diputació de València, el catedràtic **Modest Jiménez de Bentrrosa**; fon solemnement presidit per la bellíssima marquesa de Vivel, la senyoreta **Rosario Sanchis i Creixach**—Regina dels Jocs Florals eix any—, i estigué amenitzat per un nutrit cor de veus que entonà una pregària escrita pel poeta

Josep Maria Bayarri i musicada per **Álvaro Marzal**; esta composició havia segut premiada en anterioritat en un concurs literari que organitzà la dita entitat.

Per a finalitzar l'acte, tal i com nos narra el diari **Las Provincias** del dia, l'orador sagrat **Hernán Cortés** pronuncià un eloqüent discurs, que se reproduïx a continuació:

“Hemos tomado parte de un acto de patriotismo valenciano, porque el patriotismo es religiosidad, en agradecimiento y correspondencia a Dios, que nos dió la tierra bendita en que nacimos.

LA COMITIVA EN LA PLAZA DE LA MARE DE DÉU EN ACABANT LA BENEDICCIÓN.
FOTO VT. BARBERÁ MASIP.

Porque es religiosidad el patriotismo, cuando Jesucristo tiene lástima de su patria, cuando el pueblo judío llora lejos de su tierra. Este acto es también de gran amor a la ciudad de Valencia, porque todo patriotismo descuello en amor a la propia ciudad, que es amor a la madre que descuello en el de toda la familia. Y Valencia florece en la Senyera que se acaba de bendecir.

Es, además el acto de hoy de identidad, de amor y poesía, porque todo ello significa una bandera a los pies de una mujer, la Virgen soberana de cielo y tierra.

Ya tiene Lo Rat-Penat su Senyera, ya tienen los valencianistas pendón que les recuerde las gestas gloriosas de sus antepasados y sea estímulo y porvenir.

Solo nos resta, Señora, dirigiros un ruego: que ya que os inclináis hacia nosotros, deis un beso a esta Senyera, porque si os dignáis mirarla y besarla, sería milagrosa, y todos, el ilustre valenciano que la bendice y es columna firme de la Iglesia Española; el Ayuntamiento, la Diputación provincial, este Rat-Penat, sabrán influir su entusiasmo a todos los valencianos para que eleven el nivel de su patria y hagan que broten gritos clamorosos de: ¡Viva Valencia la de la Virgen de los Desamparados!

El diari decà nos informa també que una volta acabada la cerimònia religiosa i efectuada la benedicció de la Senyera, s'organitzà una llúida comitiva per a conduir la bandera a la casa social de Lo Rat Penat, acompanyada en tot moment per la **Banda de Música Municipal de València** i un nutrit grup de jóvens entusiasmats que aclamaven al símbol de la Pàtria Valenciana.

Una volta en la sèu ratpenatista, el president, **Francesc Almarche i Vázquez**, obsequià a les autoritats i membres de l'entitat en un almorzar.

Acabat el lunch, com indica **Las Provincias**, s'organitzà una velada llieterària, obrint l'acte el president de la secció de les Joventuts Ratpenatistes, **Emili Cebrián i Navarro**. Se llegiren patriòtiques poesies dedicades a la Senyera i el president Almarche, en un eloqüent i excelent discurs, posà fi a la celebració.

Des d'aquella jornada i fins a l'any 1991 la Real Senyera de Lo Rat Penat ha estat present en infinitat d'actes patriòtics, tant en territori valencià com fóra de les fronteres del Regne, convertint-se en la Senyera de tots els valencians en les primeres processons cíviques del 9 d'Octubre, quan encara l'Ajuntament de València no trea la Real Senyera per a presidir aquella commemoració o quan en els anys 80 el Consistori municipal es negà a participar, com en l'actualitat, en el **Te Deum**, impedit que la Senyera que custodia entrara en la Catedral de València. En els moments en els que, per nocura patriòtica o per imposició política, la Real Senyera no ha estat present en actes de rellevància, ha segut dignament substituïda per la de Lo Rat Penat, per això per ad alguns historiadors està considerada la segona Senyera en major representativitat històrica.

(Continuarà)

Javier Navarro i Andreu

RESENYA BIBLIOGRAFICA

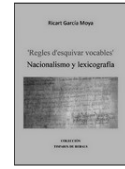
J.M.M.

García Moya, Ricart

"Regles d'esquivar vocables" Nacionalismo y lexicografía

Editorial: Bubok Publishing S.L., 2015

(120 pàgines)

La llectura que recomanem este mes es la d'una publicació sobre un tema controvertit, el qual aborda **Ricart García Moya** des de la garantia i el credit que se li otorga a l'investigador que coneix de primera ma allo de lo que tracta, be perque acodix directament a les fonts documentals, be perque contrasta la bibliografia publicada al respecte, be perque combina estes dos vies de treball, com ocorre en este cas.

Les "**Regles d'esquivar vocables**" son una relació de normes que, com es pot intuir, venien a recomanar la manera d'usar la llengua en correcció ja en el segle XV, tant a nivell d'escriptura, de pronunciació i de morfologia com de lexic, i evitar vulgarismes impropis d'una llengua "cultura". Atribuïdes a **Bernat Fenollar** (valencià) i **Jeroni Pau** (barceloní), venien a constituir practicament el primer text normatiu d'una llengua romànica i, sobre tot, reforça l'idea de l'unitat idiomàtica; eixa interessada quimera que, segons donava a entendre l'existència d'este text, ja era pertinent constatar j'en el s. XV!; mes encara, en eixe document s'arriba a parlar d'unitat dels "Payssos de Catalunya", repetim j'en el s. XV!..., una autèntica follia.

L'autor, en eixa investigació exhaustiva, arriba a demostrar que eixes regles, incorporades en el codex **Adversaria** o **Carbonell**, conegut així per haver segut manuscrit per **Pere Miquel Carbonell** (arxiver català, segle XV), son una falsificació feta en el segle XX, sobre els anys 30.

La publicació descriu tot el procés d'anàlisi pel qual Moya arriba a la conclusió indicada, pero ademés planteja uns supòsits de regles que considera no podrien haver segut obviades si eixe document haguera segut redactat en 1492.

En este treball també es fa menció específica a la practica que el nacional-catalanisme expansionista posà en marcha a finals del segle XIX i principis del XX, per a lo que no dubta en fer compres fraudulentos de documentació i, lo mes execrable, falsificar molts documents, cosa en la que coincidix en el professor **Ubieta**, que ja denuncià esta practica durant els anys 80 del segle passat.

Vos proponem una llectura que, ademés de la part central d'investigació científica, goja d'eixa altra part, la que demostra les accions reprovables dels qui reescriuen l'història en funció dels seus interessos, i d'aço saben molt els actuals hereus d'aquells "intelectuals" del segle XIX i principis del XX al servici de la paranoia imperialista catalana, que reinventen el passat des d'un institut que es dedica a escriure la "Nova Història."

L'obra també es pot llegir "on line" en format pdf.

ACTIVITATS CULTURALS JUNY DE 2020

Trobarà mes informació dirigint-se a les respectives associacions:

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/Avellanés 26. 46003 València C.
Tel 963 91 69 65 // www.racv.es

23 Jun (dimarts) 18.30 h. Seu de la RACV.

RECEPCIO ACADEMIC ELECTE DE LA RACV: Oscar Rueda i Pitarque: "Sobre la llingüicitat de l'idioma valencià i la seua viabilitat futura."

L'assistència se produirà per invitació. L'acte se retransmetrà en directe pel perfil de facebook: "Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes de la RACV"

+Info: **RACV**

29 Jun (dilluns) 18 h. Facultat de Teologia. C/ Trinitaris, 3. València C.

RECEPCIO ACADEMIC DE NUMERO DE LA RACV: Jaime Sancho Andreu: "La temporalidad ritual, el año litúrgico cristiano y sus antecedentes".

+Info: **RACV**

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llobart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els eixemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantilllobart.com
www.pjvalencianista.org

JOCS TRADICIONALS (LIX)

M^oD.G.B.

Jugar a l'u

Primer que res se coliquen els jugadors formant un rogle i se fa reconte dels presents mentres se canta una cançoneta que, en qui finalisa, eixe es qui paga o "para fora".

N'hi ha moltes cançonetes, com per exemple: "Pum, chiviricú, chiviricà, chiviricuricufà, chiviricuricuri fer la muller del panader", o "Pito, pito, coloret, agarrem un pardalet, yo d'or tu de plata que ixca la reina en sabata, que ixca el rei vestit de budell, la cara bruta i el capell vell".

Una volta se sap ya qui paga, este se posa d'esquenes, doblega el cos, baixa el cap i se recolza les mans en els genolls, com en el joc d'apiular.

Els demés van botant-lo d'u en u, posant les dos mans sobre l'esquena de qui paga i procurant al botar no colpejar-lo en les cames ni caure en terra. Si ocorreguera alguna d'estes

EL CHIQUET DEL MELO D'ALGER, DE JOAQUIM SOROLLA

coses passaria a substituir-lo.

Al mateix temps que salten van cantant:

"A l'u, en la casa no hi ha ningú;

al dos, en la casa tinc un gos;

a les tres, a la mija sant Andrés;

a les quatre, este li pega a l'atre;

a les cinc, el qui furta va fugint;

a les sis, a menjar al paradís;

a les set, si plou ficat a cobert;

a les huit, li ha pegat un crit a l'oit;

a les nou, la gallina pon un ou;

a les deu, el bon menjar no te preu;

a les onze, posa el braç dins del colze;

a les dotze, les campanes son de bronze;

a les tretze, el gat menja fega;

a les catorze, un entrepà que m'almorze;

a les quinze: joit, oit, tots a fugir!"

Al dir aço tots ixen corrent i el que agarra qui paga, el substitueix i se reinicia el joc.

Variant: Els que boten poden inventar el parellat.

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Budell farcit de carn, normalment de porc, adobada en espècies i que es menja crua.
2. Nom que rep el cristia d'Egipte. Llengua antiga que encara s'utilisa en la lliturgia cristiana egipcia.
3. Professional sanitari encarregat de l'assistència als malalts.
4. Especialiste que se dedica a l'estudi dels insectes.
5. Cadascuna de les taules que formen les parets curves d'un barril.
6. Conjunt d'illes agrupades, mes o manco proximes unes d'atres.
7. Particula encesa que bota del foc o de la fricció entre pedres, metals, etc. Descarrega lluminosa entre dos cossos carregats en diferent potencial electric. Figuradament, cantitat minima d'alguna cosa.
8. Pentinat que consistix en entrellaçar els cabells llargs creuant-los alternativament.
9. Teixit de gran tamany, decorat en dibuixos fets en fils de diferents colors, inclús de plata i or. S'utilisa per a adornar les parets, alguns, molt antics, els poden trobar en palaus o museus.
10. Ferramenta que consistix en una llima en la superficie plena de dents triangulars que servix per a rebaixar la fusta, l'os, etc.
11. Astut, que preveu les coses.
12. Natural d'Arabia. Llengua d'orige semitic.

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Contraure deutes.
2. Fer homogeneu, per mig de la fisica o la quimica, un compost o una mescla de diferents elements. Harmonisar, nivellar o donar unitat als elements d'un conjunt o d'un ambit.

		1.		2.	
1.					R
2.					P
3.					
4.					
5.					
6.	H				
7.					
8.					
9.					S
10.					
11.					G
12.					P

RONDALLA

J.P.B.

El turbant de Nasrudi

Un dia el mestre **sufi** Nasrudi aparegue en la cort, cobert en un magnific **turbant**, per a demanar diners per a caritat.

HOME EN TURBANT, DE REM-BRANDT, 1635

–Vens a demanar-me diners –li reprengue el **sulta**– i no obstant dus una prenda molt cara en el cap. ¿Quant t'ha costat eixe esplendit turbant?

–Cinccentes monedes d'or –contestà Nasrudi.

Un **visir** que estava present digue:

–Cap **turbant** pot costar eixa fortuna, s'ha de ser **bambau** per a pagar eixa cantitat.

–Es cert, **mulà** –digue el **sulta**– que son molts diners. ¿Per qué els pagues?

Nasrudi contestà:

–Els pagui perque sabia que nomes un sobira en el mon sería capaç de comprar una peça com

esta per siscentes monedes d'or, per a que yo poguera donar eixa ganancia als pobres.

El **sulta**, afalagat, se quedà el **turbant** i ordenà pagar sis centes monedes a Nasrudi. Quan el mestre eixia, li digue al **visir**:

–Tu pots saber molt sobre els preus dels turbants, pero soc yo qui coneix fins a on pot espentar la vanitat als homens poderosos.

Traduccio i adaptacio a la llengua valenciana d'un conte sufi

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)	l'Islam.	Turbant: Peça de vestir propia dels països orientals, consistent en una banda de tela que s'enrolla voltant el cap.
Bambau/ bovo/ fava/ boig/ ingenu/ simple: Home curt d'enteniment que s'admira en les coses mes insignificants.	Sufi: Practicant del sufisme, doctrina mística que següeixen alguns musulmans.	Visir: Ministre d'un sobira musulma.
Mulà: Interpret de la religio i la llei de sulma.	Sulta: Titul de sobira o governador musulma.	

Solucio: 11. SAGAÇ 12. ARAP Verticals: 1. ENDEUTAR 2. HOMOGENEISAR

I RECORDA... La nostra primera paraula es **endeutar**. Un **deute** es la cantitat de diners o d'una atra cosa que una persona o entitat deu a una atra. L'accio i efecte d'endeutar o endeutar-se es un **endeutament**. Està **endeutat** aquell que està ple de deutes. Eix. *Ha hagut de desfer-se de joyes i objectes de valor per a poder pagar els seus deutes.*

La nostra segona paraula es **homogeneisar**. Es **homogeneu** allo que es de la mateixa classe o naturalea o te caracteristiques similars; tambe, referit a un conjunt, format per elements iguals, o dit d'una mescla, que te una composicio i estructura uniformes. De forma homogenea es **homogeneament**. La qualitat o condicio d'homogeneu es **homogeneïtat**. L'accio i efecte d'homogeneisar es una **homogeneisacio**. Que homogeneisa es **homogeneisador**. Està **homogeneisat** allo que s'ha fet homogeneu. Eix. *Es un grup d'alumnes molt homogeneu en funcio de les seues aptituts i capacitats.*